

4. POHDINTAA POLITIIKAN IHMEELLISYYKSISTÄ

Olen aikaisemmin kirjoittanut **Uudesta työaikareformista** ja sen ainutlaatuisuudesta maamme koko työttömyyden nopeassa ja tehokkaassa poistamisessa. Olen ottanut yhteyksiä lukemattomiin tahoihin, tuloksetta. Kukaan ei ole vaivautunut kommentoimaan ehdotustani. Olen ihmeissäni. Eikö sen vaikutuksiin jakseta perehtyä? Mistä tässä vaikenemisessä oikein on kysymys? Keitä tämä työttömyys hyödyttää? Onko normaalia, että Suomen kaltaisessa kehittyneessä maassa 10 % työväestöstä saa työttömyyskorvauksina 20 % valtion koko vuosibudjetista? Onko olemassa vastavoima, jolle on hyödyksi, että näin on? Miksi kukaan ei reagoi? Eihän keisarilla ole vaatteita, eihän Suomessa ole lamaa – eikä Euroopassakaan!

Miten FERIA syntyi kesällä v. 1995

Olen nyt eläkkeellä, kahdeksankymppinen, mutta olen koko työelämäni ajan toiminut perheyriksessämme johtotöissä, ensin suunnittelijana ja työnjohtajana, myöhemmin taiteellisena johtajana ja toimitusjohtajana. Toiminnan vuosina henkilökunta käsitti sata työntekijää. Opiskelin kauppar korkeakoulussa 1950-luvun lopulla, mutta loppututkinto jäi suorittamatta, sillä lasten syntymisen jälkeen siirryin yrityksemme designeriksi ja siitä muihinkin töihin. Opin siis kaiken käytännössä, ja ehkä niin olikin parempi. Yritys perustettiin v. 1917, ja v. 1971 valmistui uusi turkistehdas, josta kymmenessä vuodessa tuli Eurooppaa, Kanadaa, Amerikkaa ja Japania myöten kansainvälisesti tunnettu muotialan yritys. Mieheni kuoltua tapahtui yrityksessä sukupolven vaihdos, ja sittemmin tehdas ja sen toiminta myytiin Marimekolle.

Eläkkeelle jäätyäni ehdin katsella kotimaan politiikkaa ja ihmeekseni totesin, että vain ani harvoin teorian ja käytännön raiteet politiikassa yhtyvät, vaikka yrittäjänä näin monia mahdollisuuksia paljon enempään. Koska yrittäjyys edellyttää luovuutta ja nopeutta, joihin politiikassa sen luonteesta johtuen on vähemmän mahdollisuuksia, aloin kirjoittaa ehdotuksia kokemusteni pohjalta artikkeleiksi, ensin nettisivuille ja sitten e-kirjaksi. Niin sai alkunsa laaja FERIA Finland -strategia.

Uusi työaikareformi ajankohtaiseksi

1990-luvun lopulla syntyi siten myös ajatus Uudesta työaikareformista, joka on suuria joukkoja työllistävä perusta kymmenkunnalle muita talouselämän parannuksia. Se on epäsovinnainen ja poikkeava, kuten kirjan muutkin ehdotukset, mutta sovinnaiset tavat ja neuvottelut on jo käytetty vähäisin tuloksin.

Puolueitten ja talouselämän tahojen on omista, erisuuntaisista intresseistään johtuen ilmeisen vaikeaa, ehkä pelottavaakin, huomioida ehdotustani, joka säästäisi suomalaiset nykyiseltä, täysin tarpeettomalta lamalta. Kun nyt kuitenkin olemme jo niin pitkällä, että yritykset neuvottelevat palkkojen alennuksista ilman mitään vastinetta työntekijälle, olisi mahdollista astua askel eteenpäin ja alkaa neuvotella yleisestä, uudesta työajasta. Se laskisi alussa osittain palkkoja, mutta antaisi vastinetta lyhyemmän työajan muodossa. Suurena etuna olisi, että kaikki voisivat lyhyen täsmäkoulutuksen jälkeen työllistyä. Tämä luonnollisesti toisi aivan uutta virtaa, motivaatiota ja innostusta koko talouselämään. Gordionin solmu aukeaisi.

Suomen malli pystyy ratkaisemaan myös EU:n ongelmat

Jyrki Katainen mainitsi uuden tehtävänsä johdosta toivovansa palautetta ja ehdotuksia suomalaisilta siitä, kuinka työllisyys ja kasvu Euroopassa saadaan aikaan. Laaja Suomenmaa on Eurooppa pienoiskoossa, ja samat ongelmat, jotka voidaan ratkaista Suomessa, on mahdollista ratkaista samoin keinoin myös Euroopassa. Onnistuneen kotimaisen kokeilun jälkeen voisimme

toimia edelläkävijöinä ja siten vahvistaa asemaamme koko EU:ssa. Eikö Uusi työaikareformi ole sitä paljon kaivattua suomalaista talouselämän innovointia, josta haluamme hyvän vientituotteen?

Kahdeksan tunnin työaika liian raskas useimmille

Joku aika sitten puhuttiin uutisissa fyysisesti raskaista, riskialtteista ammateista – hoito-, rakennus-, siivous- ja puutarha-alan töistä –, joissa usein joudutaan jäämään ennenaikaisesti työeläkkeelle. Näiden alojen lisäksi on lukematon määrä ihmisryhmiä, joille kuuden tunnin työaika olisi enemmän kuin tervetullut: opiskelijat, perheenäidit, yksinhuoltajat, pienten lasten vanhemmat, kaikki ruuhkavuosia elävät, eläkeikää lähestyvät naiset ja miehet, masentuneet ja burn-outista kärsivät työntekijät (uutisissa mainitut oikeuslaitoksen uupuneet tuomarit), liian vähälukuiset poliisit, rajavartiosto sekä kaupan ala, jolla harvoin enää on säännöllisiä ja normaaleja työaikoja. Lisäksi julkinen palvelu sekä syrjäytyneet nuoret, jotka opettelevat sopeutumista yhteiskunnan sääntöihin.

Eikö olisi luonnollista aloittaa edellä mainituista ammateista ja ryhmistä ja ala kerrallaan lyhentää työpäivä kuuteen tuntiin eli 2 x 6 tuntiin? Työpaikkoja syntyisi lisää **samoilla kustannuksilla** ja tällä muutoksella parannettaisiin myös yleistä työterveyttä? Työ- ja elinkeinoministeriön virkamies Pekka Tiainen on laskenut, että yksi työtön maksaa valtiolle 18 000 euroa vuodessa. Laskelma on kuitenkin vuodelta 2010, joten se on jo vanhentunut. Kauppalehti ilmoittaa yhden työttömän kustannuksiksi 32 000 euroa vuodessa ja Turun Sanomat kertoo, että yksi syrjäytynyt nuori maksaa yhteiskunnalle 27 500 euroa vuodessa. Nämäkin luvut ovat jo vuodelta 2009. Tuoreita lukuja en ole löytänyt. Ne olisivat luonnollisesti korkeammat, on mainittu 40 000 euroa vuodessa.

Uusi työaikareformi halvempi ratkaisu kuin työttömyyden ylläpito

Jos ajattelemme, että valtio korvaisi kuutta tuntia tekeville yhden poisjääneistä työtunneista, ja toinen, työntekijän kustantama tunti vastaisi 12,5 prosentin palkanalennusta, silloin valtion kuluiksi yhden työttömän vakinaisesta työpaikasta tulisi noin 15 000 euroa vuodessa laskettuna 2500 euron kuukausipalkalle. Verotuloja ei näistä työpaikoista tulisi lisää valtiolle, sillä samoista tunneista on veroa maksettu aikaisemminkin. Mutta kun samalla periaatteella perustetaan uusia yrityksiä, myös FinnNowa-yrityksiä, silloin valtio saa työllistetyiltä verotuloja. Olen kirjoittanut tästä kirjassani, mutta ilmaissut asian liian ylimalkaisesti, siksi tämä lisäys.

Ylläolevasta vertailusta näkyy selvästi, että valtiolla on varaa vapautuvista miljardeista käyttää osa työttömän alennettuun reformiverotukseen ja uusien pienyritysten perustamistukiin. Jos laskemme, että jokaisen työllistetyn työttömän osalta vapautuu vielä noin 20 000 euroa, se tarkoittaa **kuutta miljardia euroa vuodessa nykyisten 300 000 työttömän työllistyessä**. Se taas voi tapahtua noin sadan tuhannen työllistetyn ja kahden miljardin säästön vuosivauhtia. Kuuden tunnin työajassa ei kuitenkaan ole kysymys pelkästään työllistymisestä, vaan myös työttömyyden kerrannaisvaikutusten, pahoinvoinnin ja kaikkien työntekijöiden stressin korjaamisesta. Kaksi työvuoroa peräkkäin taas takaa palvelujen ja tuotannon säännöllisen, täyden tehon 12 tunnin ajalla.

Uusi työaikareformi on ylivertainen piristysruiske yrityksille

Alat ja yritykset, jotka siirtyvät tähän uuteen järjestelyyn, saavat toiminnalleen verrattoman piristysruiskeen. Viidenkymmenen prosentin lisäyksen työaikaan ja kolmenkymmenen kolmen prosentin lisäyksen työvoimaan **samoilla kustannuksilla**! Nyt ehkä yritykset kysyvät, mitä näillä lisäyksillä tehdään, kun nykyiselläänkään ei ole töitä?! Vastaus on, että nyt koulutetaan, valmennetaan ja motivoidaan henkilökunta ja tiimit huippukuntoon tulevaa nousua varten. Luodaan pettämätön, hyvä yhteishenki. Nyt myös innovoidaan ja kokeillaan uusia tuotteita, palveluita, ratkaisuja, materiaaleja ja valmistustapoja, mihin täyden tuotannon aikana ei ole resursseja. Tällainen tilaisuus tulee kerran sadassa vuodessa, ja siitä on otettava kaikki irti.

FinnNowa-hoitoverkostosta apua koti- ja omaishoitoon

Olisiko niin, että politiikassa merkitsee enemmän se, kuka jotakin sanoo, kuin se, mitä sanotaan? Tämä kysymys on herännyt, kun olen yrittänyt läpäistä sitä Berliinin muuria, jonka olen kohdannut koettaessani herättää päättäjien mielenkiinnon esittämiini ehdotuksiin. Niitä ei ole joko ymmärretty tai sitten ne eivät ole tulleet oikealta taholta; kuulijoiden olisikin pitänyt alkaa ajatella itse. Mutta murtui se Berliinin muurikin, kun aika oli kypsä.

Voimme ottaa esimerkiksi FinnNowa-yritykset, aivan uusi ratkaisu, jolla voidaan ohjata työvoiman tarvetta, sen koulutusta, sijaintia ja eri alojen kulloistakin työllisyystilannetta. Alla yksi esimerkki alasta, jolle nyt on kiireellistä tarvetta.

Saamme joka päivä uutisissa tietoja terveysalan uusista palveluista, sairaaloista ja hoitolaitoksista, joita on perustettu, ostettu, yhdistetty, laajennettu ja rakennettu. Terveysalan on siis tältä osin kovasti fokuksessa. Yksi alue on jäämässä jälkeen ja kaiken muun hyvinvointikehityksen jalkoihin, ja kuitenkin sitä halutaan laajentaa yhä suuremmaksi. Se on vanhusten kotihoito ja sen mukana omaishoitajien asema. Vanhukset elävät yhä vanhemmiksi ja siksi myös raihnaisemmiksi, ja heidän hoitajansa, useimmiten heidän puolisonsa tai lapsensa, vanhenevat ja väsyvät siinä mukana. Tästä ryhmästä ja turhautuneesta hoitohenkilökunnasta ei pidä tehdä uutta, pahoinvoivaa joukkoa syrjäytyneiden nuorten lisäksi. Niiden tarpeet on huomioitava nyt, nopeasti.

FinnNowa-yritysverkosto on oivallinen vastaus tähän laajenevaan epäkohtaan. Pienet, 21 hengen hoitoyksiköt maakunnittain paikkakunnille ympäri Suomea, selvittävät tämän ongelman. Yritykset toimivat 2 x 6 tunnin vuoroissa, kahdessa, kolmessa tai tarpeen mukaan jopa neljässä kuuden tunnin vuorossa, jolloin työntekijöitä on 81. Hoitotyö, kun sitä tehdään sydämellä ja antaumuksella, on henkisesti ja fyysisesti vaativaa, ja siksi se on erikoisen sopivaa kuuden tunnin rytmille. Yrityksessä on kaksi 9 hengen tiimiä kaikissa vuoroissa, jokaisella tiimillä oma työnjohtaja, joka myös liikkuu kentällä sekä toimitusjohtaja, joka vastaa toiminnasta maakuntajohtajalle. Kirjanpito ja tarvittaessa laskutus ulkoistetaan asiaankuuluville tahoille. Investoinnit ovat vähäiset: työpuhelimet kaikille, iPadit ja työtila työnjohtajille ja tietokone toimitusjohtajalle. Lisäksi tila tiimien palaverille, kahvihetkille ja vaatteiden vaihdolle yms.

Työntekijät on kurssitettu työttömistä puolen vuoden täsmäkurssilla alalle sopivista, haluavista ja testatuista henkilöistä. Koska hoito ei ole varsinaista sairaanhoitoa, vaan lähinnä omaishoitajan työn helpottamista, tämä opetus on luultavasti aluksi riittävä, kun työnjohtajina ovat sairaanhoitajan koulutuksen saaneet henkilöt. Alasta kiinnostuneet voivat myöhemmin jatkaa opiskelua lyhytkursseilla. Työttömien koulutusta on nykyisin niin paljon, että kun se ohjataan oikeisiin kohteisiin, siihen ei tarvita lisärahoitusta. FinnNowa-yritys on sitä puuttuvaa, mutta niin tärkeää neljännen sektorin toimintaa, josta olen kirjoittanut FERIA-kirjassa.

FinnNowa-yritysmuoto on vielä uusi, eikä sillä ole muodollista omistajaa, vaan voitto menee työntekijöiden valinnan mukaan johonkin oman maakunnan ongelman kohentamiseen. Siksi olisi hyvä, jos esimerkiksi Finnvera voisi olla hankkeen virallinen valvoja ainakin siihen asti, että lailliset muodot on saatu vahvistetuiksi. Työmotivaation kohottamiseksi olisi hienoa, jos voitosta jaettaisiin esimerkiksi 10 % bonuksena työntekijöille ja loput sovitun suunnitelman mukaan.

Uuden työaikareformin vaikutus talouselämäämme

On vaikea pystyä edes kuvittelemaan, minkälainen nousu ja innostus talouselämässämme herää näitten muutosten ansiosta. Kun ajattelee, että kaikki työttömät ovat saaneet tai ainakin saamassa työtä mieleiseltään alalta, kiinnostus koulutukseenkin on aivan toista luokkaa. Aikaisemmin luetellut alat kattavat niin laajan alueen arkipäivän töistä, että jokainen löytää mieleisensä alan. Jos on kiinnostunut rakennus- tai puutarha-alasta, ei pidä eikä tarvitse kouluttautua hoitoalalle; jokaiselle taipumustensa mukaan. Ja paras puoli on se, että valitulla alalla voi sitten jatkokurssien avulla opiskella ja erikoistua yhä taitavammaksi. Tai vaihtaa alaa, jos joku muu työ alkaa kiinnostaa

enemmän. Kaikki mahdollisuudet ja ovet ovat auki.

Nyt, kun olemme todenneet, että työttömyys on vain onneton väärinkäsitys ja suuri harha, että keisarilla ei itse asiassa olekaan vaatteita, että Suomessa ei itse asiassa olekaan lamaa, eikö olisi aika kääriä hihat ja pahoittelun ja pähkäilyn sijaan alkaa toimia Uuden työaikareformin toteuttamiseksi ja viemiseksi myös Eurooppaan. Kaikille töitä ja hyvinvointia, Simsalabim!

Ulla Grünstein
ulla.grunstein@feriafinland.fi